

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres referanse:
23/4938-MALO

Vår referanse:
23/254587 - 15

Sted, dato:
Oslo, 27.02.2024

Politidirektoratets hørings svar - forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften

Innledning

Politidirektoratet (POD) viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 16. november 2023. Høringsfristen var 16. februar. Politidirektoratet viser i den anledning til avtale om utsatt frist til 28. februar 2024.

POD har forelagt høringen for samtlige politidistrikt, Kripos, Politiets utlendingsenhet (PU), Politihøgskolen og Økokrim. I og med at Kripos har jobbet med problemstillingen rundt bekymringssamtalen og forskning tidligere, har POD bedt Kripos om særlig tilbakemelding på forslaget om hjemmel for utlevering av opplysninger til forskning på bekymringssamtaler.

POD har mottatt innspill fra Oslo politidistrikt, Finnmark politidistrikt, Innlandet politidistrikt, Kripos og Politihøgskolen. Mottatte innspill følger vedlagt dette høringssvaret.

Politidirektoratets merknader

I høringen foreslås fire tematisk ulike forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften.

1. Endringer i politiregisterforskriften §§ 44-4 og 44-13 som innebærer at opplysninger om reaksjoner i reaksjonsregisteret, skal slettes dersom ny prøving av en straffesak etter gjenåpning fører til frifinnelse.
2. Endringer i politiregisterforskriften § 58-7 som innebærer at politiet vil kunne utlevere opplysninger fra bekymringssamtaler til forskning i henhold til politiregisterloven § 33.

3. Det foreslås en presisering i politiregisterforskriften § 22-3 tredje ledd om slettemåten for opplysninger som PST har registrert i forbindelse med forebyggende virksomhet utenfor forebyggende sak. Den foreslåtte tilføyelsen innebærer at opplysningene skal slettes i form av tilintetgjøring, ikke ved arkivering.
4. Det foreslås en tilføyelse i kommunikasjonskontrollforskriften § 14 tredje ledd siste punktum for å tydeliggjøre at politiregisterloven § 61 om tilsynsmyndighetenes tilgang til opplysningene, gjelder tilsvarende for Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll.

POD vil i det følgende komme med merknader primært til forslagene nevnt i punkt 1 og 2. For øvrig støtter POD forslagene nevnt i punkt 3 og 4.

Sletting av opplysninger i reaksjonsregisteret etter frifinnelse i gjenåpnet straffesak

Departementet foreslår at opplysninger om en tidligere fellende dom skal slettes fra reaksjonsregisteret dersom den registrerte senere blir frifunnet etter gjenåpning. I utgangspunktet støtter POD forslaget som departementet begrunner blant annet ut fra et ønske om å minimere konsekvensene av uriktige domfellelser for de berørte.

Høringsinnspillene fra Kripes og Finnmark politidistrikt viser imidlertid at forslaget reiser noen problemstillinger som bør tas i betraktning. Kripes påpeker innledningsvis at departementets høringsnotat synes å bygge på feil faktum når det gjelder hva som registreres i reaksjonsregisteret i dag. I høringsnotatet skriver departementet at "*Frifinnelser registreres som utgangspunkt ikke, ei heller om underordnet domstol først avsa fellende dom*" (s.3). Videre skriver departementet på side 4 følgende: "*For å oppnå ensartethet mellom tilfeller der frifinnelsesdom avsies ved ordinær domstolsbehandling og tilfeller der frifinnelser skjer etter gjenåpning er det nødvendig å endre forskriften*". Kripes opplyser imidlertid at i reaksjonsregisteret registreres både frifinnelser under ordinær straffesaksbehandling og frifinnelser etter gjenåpning av tidligere avgjort straffesak. Videre bemerker Kripes at det for både sikkerhetsklareringer og skikkethetsvurderinger finnes retningslinjer og/eller regelverk for hvilke opplysninger som kan tillegges vekt, og nevner våpentillatelser som eksempel.

Det er også viktig å ta i betraktning at politiets IKT-systemer bruker opplysninger fra reaksjonsregisteret for funksjonaliteten i andre sentrale politiregistre, eksempelvis for å vurdere hjemmelsgrunnlaget for å registrere biometri i foto- og fingeravtrykksregisteret og i DNA-registeret. Dersom det vedtas å slette opplysninger i reaksjonsregisteret, vil det påløpe kostnader med å utvikle ny funksjonalitet slik at nødvendig sletting fortsatt blir gjennomført i andre registre.

Det er viktig at opplysningene politiet behandler er korrekte og oppdaterte. Politiets registre skal oppfylle krav til kvalitet, notoritet og integritet. Kripes vurderer at reaksjonsregisteret bidrar til notoritet og det er behov for dette også når politiet har gjort feil og for ivaretagelse av den registrertes rettigheter. På bakgrunn av dette, samt momentene nevnt ovenfor, stiller POD spørsmål om det vil være hensiktsmessig å foreta sletting av opplysninger i reaksjonsregisteret slik departementet forslår.

I høringsnotatet punkt 2.4.2 stiller departementet spørsmål om også opplysninger i straffesaksregisteret skal slettes ved frifinnelse etter gjenåpning, og mener at dette eventuelt må utredes nærmere. POD vil i den forbindelse vise til høringsinnspillet fra Finnmark politidistrikt ved Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester (vandelsenheten). I høringsinnspillet uttaler vandelsenheten at i forbindelse med kontroll og kvalitetssikring før politiattester utstedes vil det ofte være hensiktsmessig å se på tidligere utstedte politiattester på den aktuelle personen. Vandelsenheter påpeker at dersom frifinnelse slettes både i reaksjonsregisteret og straffesaksregisteret vil det være

vanskelig for saksbehandler å identifisere hvorfor en strafferettslig reaksjon har vært anmerket på en tidligere utstedt politiattest.

Forslag om hjemmel for utlevering av opplysninger til forskning på bekymringssamtaler

POD er positiv til forskning på kriminalitetsforebygging blant unge og hensiktsmessigheten av oppfølging av lovbrudd begått barn og unge. Som Innlandet politidistrikt bemerker så kan forskning medvirke til økt kunnskap innen forskjellige problemområder, bedre polititjeneste og mer fornuftig ressursbruk for politiet på dette området.

POD er i utgangspunktet positiv til forskning på bekymringssamtaler, og etterspør forskning på dette området. Vi har merket oss at Politihøgskolen, som har avgitt uttalelse direkte til departementet, er positiv til at det åpnes for forskning på bekymringssamtaler, og også ønsker å gå lenger i å gi tilgang til informasjon for forskning enn det departementet åpner for.

Etter Politidirektoratets oppfatning er det viktig å sikre at forskning på bekymringssamtaler ikke går på bekostning av personvern, tillit til at opplysningene ikke spres og etiske hensyn i møte med barn. Informasjon om at opplysningene kan deles med andre (benyttes i forskning) kan hindre åpenhet hos barna og foresatte som kommer til bekymringssamtale. Bekymringssamtaleregisteret er et av politiets registre med mest sensitiv informasjon og er således underlagt særskilt tilgangsbegrensning. Dersom man åpner for forskning, må det vurderes om dette vil medføre risiko for økt sårbarhet for barna og ungdommen.

Vi er imidlertid usikre på i hvilken utstrekning bekymringssamtaleregisteret er hensiktsmessig å benytte i forskning. Registeret inneholder lite strukturert informasjon og all bakgrunnsinformasjonen om den enkelte samtale er registrert som ustrukturert informasjon i form av referater i fritekst. Utlevering til forskning kan medføre et betydelig manuelt arbeid. Vi viser her til høringsinnspillene fra Kripos og Innlandet politidistrikt. Kripos påpeker at utlevering vil medføre en betydelig manuell innsats knyttet til uttrekk av relevante opplysninger fra referater eller knyttet til pseudonymisering/anonymisering som forutsetter ressurser verken Kripos eller politidistriktene har.

POD vil avslutningsvis bemerke at det også bør vurderes om forskning på bekymringssamtaler kan utføres på andre måter. Eksempelvis kan det vurderes om ansatte som utfører bekymringssamtaler eller voksne som har vært til bekymringssamtaler kan være kilde til data /informanter i forskning. Det mangler forskning på praksis, og dersom man prioriterer å etablere et bedre kunnskapsgrunnlag om dette først vil man ha et bedre utgangspunkt for å vite behovet for å gå inn i de sensitive opplysningene som bekymringssamtaleregisteret inneholder.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Sletting av opplysninger i reaksjonsregisteret etter frifinnelse i gjenåpnet sak kan medføre kostnader for å utvikle ny funksjonalitet for fortsatt å sørge for vurdering om frifinnelsen skal medføre sletting i andre registre som foto- og fingeravtrykksregisteret og DNA-registeret.

Utlevering av opplysninger fra bekymringssamtaler til forskning (eksempelvis gjennomgang av referatene, uttrekk og/eller pseudonymisering/anonymisering) vil medføre en betydelig manuell innsats.

Politidirektoratet har ikke andre merknader til høringen. Mottatte innspill fra politidistriktene og særorgan følger vedlagt.

Med hilsen

Hanne Skallerud
Seniorrådgiver

Marielle Kvalheim Gunnarsen
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Kopi - Høringsinnspill - Forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften - Politihøgskolen
Høringsinnspill - Forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften - Innlandet politidistrikt
Høringsinnspill - Forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften - Kripos
Høringsinnspill - Forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften - Finnmark politidistrikt
Høringsinnspill - Forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften - Oslo politidistrikt

HØRINGSSVAR

NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

Til: Justis- og beredskapsdepartementet
Saksbehandler: Annette Kathrine Sund
Godkjent av: Skriv inn godkjent av.
Kopi til: Politidirektoratet
Saksnr./Public 360: 23/02581-4
Dato: 14.02.2024

HØRING AV ENDRING AV POLITIREGISTERFORSKRIFTEN OG KOMMUNIKASJONSKONTROLLFORSKRIFTEN

Politihøgskolen viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 16. november 2023, med høringsfrist 16. februar 2024. Nummereringen her følger nummereringen i høringsnotatet. Vi har merknader til punktene 2 og 3.

2. Opplysninger der en person er domfelt, men frifunnet etter gjenåpning

Når en tiltalt først er domfelt, deretter frifunnet etter gjenåpning, skulle vedkommende objektivt sett vært frifunnet allerede ved den ordinære straffesaksbehandlingen. Dette gjelder uavhengig av grunnen til at saken senere er gjenåpnet.

Dersom årsaken til gjenåpningen er at den domfelte viser seg å være uten skyldene etter straffeloven § 20 andre ledd, kan det i prinsippet oppstå spørsmål om overføring til tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg etter straffeloven kapittel 12. Hvis det idømmes slike reaksjoner, er det ingen frifinnelse, og (den nye) reaksjonen vil bli registrert i reaksjonsregisteret, jf. politiregisterforskriften § 44-4 første ledd nr. 11. Idømmes ikke slike reaksjoner, er det ikke noen grunn til at saken skal stilles i noe annet lys enn ellers bare fordi rettssystemet ikke traff den objektivt sett riktige avgjørelsen første gang.

Slik Politihøgskolen ser det, er det prinsipielt sett riktig at den som er frifunnet etter gjenåpning, registreringsmessig skal stilles som om han eller hun var frifunnet i første instans eller etter anke. Vi er derfor enig i departementets forslag. Vi er også enig i at opplysning om den fellende dommen som er gjenåpnet, skal slettes etter politiregisterforskriften § 16-2 andre ledd nr. 2 (tilintetgjøring). Både den opprinnelig fellende dommen og den frifinnende dommen vil jo – som departementet påpeker – være arkivert som en del av straffesakens dokumenter, jf. politiregisterforskriften § 25-3 siste ledd.

Vi er også enig med departementet i at spørsmålet om sletting fra *straffesaksregisteret* ikke bør gjennomføres uten eventuell videre utredning.

3 Forslag om hjemmel for utlevering av opplysninger til forskning på bekymringssamtaler

Politihøgskolen er enig i at hensynet til barns beste (Grunnloven § 104) taler for at adgangen til å forske på bekymringssamtaler utvides. Derimot mener vi det bør overveies å gå lengre enn det departementet går inn i sitt forslag. Departementets forslag innebærer at materiale fra bekymringssamtaler som er sperret, fortsatt ikke kan utleveres til forskning. Det vil si at materialet ikke kan utleveres når det er gått fem år, med mindre det er nye registreringer på vedkommende i løpet av denne tidsperioden. Derimot vil materialet ikke bli sperret dersom det finnes slike registreringer.

- a. Vi stiller oss tvilende til at det er utelukket å gi hjemmel for å gi innsyn i materiale fra bekymringssamtaler som er gjennomført før ikrafttredelsen. Selv om det ikke er innhentet samtykke til forskning, er det neppe særegent for opplysninger som frivillig er gitt til politiet. For eksempel kan man åpenbart gi innsyn etter politiregisterloven § 33 i forklaringer fra personer som er siktet for straffbare handlinger, eller vitner som har fritaksrett. I mange tilfeller kan nettopp forskning på lange tidsserier si noe om utviklingen på et felt. De fleste alvorlige straffesaker inneholder opplysninger som er mer sensitive enn materiale fra en bekymringssamtale.
- b. Det er heller ikke lett å se hvorfor det skal oppstilles en unntaksfri regel om at materiale fra bekymringssamtaler ikke skal kunne brukes etter den generelle sperrefristen. Mye viktig forskning skjer ved å gå gjennom gamle saker for å se en utvikling.

Hensynet til at politiet og samfunnet ellers skal kunne bygge på den best tilgjengelige kunnskap taler derfor etter Politihøgskolens syn for at forskere kan gis tilgang etter politiregisterloven § 33 i materiale fra bekymringssamtaler uavhengig av hvor gamle de er

Med hilsen

Nina Skarpenes

rektor

Annette Sund

spesialrådgiver

Saksbehandler: Professor Morten Holmboe

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
23/254587-5

Vår referanse:
23/266662 - 2

Sted, dato:
Hamar, 20.01.2024

Høring - forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften

Det vises til Politidirektoratets brev hit av 4. desember 2023 gjeldende Justis- og beredskapsdepartementets høring til foreslåtte endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften.

Til forslaget om at opplysninger om fellende dommer skal slettes fra reaksjonsregisteret dersom vedkommende frifinnes etter gjenopptakelse av en straffesak, foreligger ingen innspill herfra, annet enn at forslaget synes å gi en fornuftig sammenheng i regelverket på området.

Heller ikke forslaget om en presisering i politiregisterforskriften om formen for sletting av PSTs opplysninger i forebyggende virksomhet utenfor straffesak, eller endringen i kommunikasjonskontrollforskriften om Kontrollutvalgets tilgang til politiets opplysninger, foranlediger bemerkninger herfra.

Forslag om at politiets opplysninger fra bekymringsamtaler kan utleveres til forskning i medhold av politiregisterforskriften § 33

Når det gjelder forslaget som åpner for at politiets opplysninger fra bekymringsamtaler kan utleveres til forskning i medhold av politiregisterforskriften § 33, er det registrert at Kripos har arbeidet med

problemstillingen rundt dette tidligere, og at Politidirektoratet forventer en særlig tilbakemelding derfra knyttet til dette forslaget.

Innlandet politidistrikt gir følgende innspill:

Som et utgangspunkt støttes forslaget om at regelverket bør åpne for utlevering av slike opplysninger til forskningsformål. At det iverksettes forskning vil medvirke til økt kunnskap innen forskjellige problemområder, bedre polititjenester og mer fornuftig ressursbruk for politiet på dette området.

Forslaget til forskriftsendringen inneholder også foreslåtte mekanismer for å ivareta personvern og retten til privatliv. En av de foreslåtte mekanismene er at opplysningene som hovedregel skal utleveres anonymisert. Det er opplagt at mekanismer for ivaretagelse av sentrale og ufravelige rettigheter må ligge til grunn dersom forskriftsendringen skal kunne vedtas.

Det har imidlertid en side til departementets redegjørelse for økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget (punkt 6, side 12), idet det er opplyst at endringsforslaget antas å kunne medføre noe økt arbeidsmengde for politiet, som er forutsatt håndtert innenfor gjeldende budsjettammer.

Slik forslaget leses her, kan det legges til grunn at den økte arbeidsmengden vil kunne bestå i gjennomgang og pseudonymisering av større eller mindre datasett, samt utlevering. Under henvisning til at arbeidsmetoden vil variere i det enkelte forskningsprosjekt, er det ikke foreslått noen bestemt utleveringsform. Det er opplyst å skulle tilrettelegge for å kunne begrense utleveringen kun til relevante personopplysninger, jf. prinsippet om dataminimering. Det er heller ikke foreslått begrensninger i hvilke opplysningskategorier som vil kunne utleveres.

Det foreligger i dag forskjellige maler for politiets arbeid knyttet til bekymringssamtaler innenfor de forskjellige fagområder i politiet. Det kan også forekomme større eller mindre variasjon i hvordan politiet nedtegner og refererer opplysninger fra den enkelte bekymringssamtale. For at forslaget skal gi mest mulig konsistent informasjon til forskning, være effektivt og medføre minst mulig merarbeid for det enkelte politidistrikt, bør det foreligge malverk som sikrer en mest mulig enhetlig nedtegning av innholdet fra bekymringssamtaler, basert på forhåndsdefinerte kriterier.

På denne måten antas også forskningsarbeidet å kunne gjennomføres på et bedre empirisk grunnlag, all den tid uthenting av data vil kunne spesifiseres bedre og dermed forenkles. For eksempel vil man kunne hente ut data basert på forhåndssatte kriterier som vil være mest mulig felles for samtlige politidistrikter. Dette vil ikke ha betydning for fremtidig utlevering av ikke sperrede opplysninger innhentet bakover i tid, men det vil ha betydning for samtaler som gjennomføres fremover.

Med hilsen

Johan Martin Welhaven

Påtalesjef

Saksbehandler:
Ina Grande Nordberg
Politiadvokat 2

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
23/254587

Vår referanse:
23/266629 - 2

Sted, dato:
Oslo, 19.01.2024

Høringsuttalelse - forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften

Det vises til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 16. november 2023 samt brev fra Politidirektoratet av 4. desember 2023 med svarfrist til direktoratet innen 19. januar 2024.

Kripos har merknader til forslaget om sletting av opplysninger i reaksjonsregisteret og forslaget om utlevering av opplysninger fra bekymringsamtaler til forskning. Vi har ingen særlige merknader til de to andre forslagene som fremmes i høringsnotatet.

Sletting av opplysninger i reaksjonsregisteret etter frifinnelse i gjenåpnet straffesak

Høringsnotatets beskrivelse av hva som registreres i reaksjonsregisteret stemmer ikke. I notatets pkt. 2.1 avsnitt 3 uttales det at frifinnelser som utgangspunkt ikke registreres, ei heller om underordnet domstol først avsa fellende dom. I høringsnotatets pkt. 2.4 avsnitt 2 gjentas det at fellende dommer som aldri har vært rettskraftige, samt rettskraftige frifinnelser, ikke blir registrert i reaksjonsregisteret. Disse anførselene er ikke korrekte. Både frifinnelser under ordinær straffesaksbehandling og frifinnelser etter gjenåpning av tidligere avgjort straffesak registreres i reaksjonsregisteret. Det er således ingen forskjellsbehandling mellom frifinnelser etter ordinær straffesaksbehandling og frifinnelser etter gjenåpning, jf. departementets merknad i punkt 2.4 annet avsnitt siste punktum. Dersom det foreliggende forslaget til endringer blir gjennomført, vil det føre til at frifinnelser etter gjenåpning blir slettet, mens frifinnelser etter ordinær straffesaksbehandling fortsatt vil være registrert i reaksjonsregisteret.

Kripos har i notat av 19. februar 2022 til Justis- og beredskapsdepartementet i forbindelse med NAV-sakene vist til at utfallet av en sak, for eksempel "frifinnelse" tydelig fremgår av både straffesaksregisteret og reaksjonsregisteret. Utover dette vil alle straffesaksdokumenter, herunder dommer, fremgå i BL (politiets saksbehandlingsverktøy

for straffesaker). Dette har vi også gjort rede for i vårt brev av 14. mars 2022¹ til Politidirektoratet i forbindelse med at Justis- og beredskapsdepartementet i brev av 4. mars 2022 ba om innspill for å kunne besvare spørsmål om NAV-sakene i brev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 3. mars 2022.

Som også uttalt i ovennevnte notat, mener Kripos at det forhold at det er gjort en feil ikke er ensbetydende med at alle opplysninger kan slettes. I forarbeidene til politiregisterloven² uttales det at årsaken til at opplysninger med feil og mangler ikke uten videre kan slettes, skyldes at de senere kan bli nødvendige som dokumentasjon i forbindelse med feil som er begått på bakgrunn av de uriktige opplysningene.

I forarbeidene vises det videre til at politiregisterloven § 51 også må ses i sammenheng med § 6 om krav til opplysningenes kvalitet, herunder særlig at kravet til korrekthet kan være oppfylt dersom mottatte opplysninger er riktig gjengitt selv om de etter sitt innhold ikke er riktige. De dømte i NAV-sakene ble jo faktisk dømt, selv om man i ettertid har funnet at de ble dømt for forhold som ikke er straffbare, og at de av denne årsak ble feilaktig dømt.

Det er viktig at politiets registre oppfyller krav til kvalitet, notoritet og integritet. Det betyr blant annet at opplysninger som behandles skal være korrekte og oppdaterte. Det er videre avgjørende at det er notoritet knyttet til politiets behandling av straffesaker. Dette gjelder også når politi eller påtalemyndighet har gjort feil.

God notoritet har også betydning for den registrerte og ivaretagelse av den registrertes rettigheter. Eksempelvis har den registrerte krav på innsyn i hvilke opplysninger som er registrert om vedkommende, og kan i visse tilfeller kreve erstatning – hvor dokumentasjon kan være viktig for å underbygge et erstatningskrav.

Det følger av politiregisterloven § 9 jf. politiregisterforskriften § 44-4 første ledd at det i reaksjonsregisteret skal registreres opplysninger om fysiske og juridiske personer som er ilagt straff, andre strafferettslige reaksjoner eller andre tiltak som følge av lovbrudd. Det følger av samme bestemmelses annet ledd nr. 1 at det i reaksjonsregisteret skal registreres opplysninger om endring av avgjørelse som nevnt i første ledd, blant annet ved gjenåpning. I forarbeidene til politiregisterloven³ skriver daværende Justis- og politidepartement om reaksjonsregisteret: "Et slikt register har betydning ut over politiets og påtalemyndighetens virksomhet, og politiet pålegges derfor en plikt til å føre det. Det fremgår eksplisitt at registeret kan benyttes til kriminalstatistikk, da dette er et annet formål enn de politimessige." Føring av korrekt kriminalstatistikk er viktig, for politiet og for samfunnet for øvrig. Kriminalstatistikk er en del av statistikksystemet i Norge som leverer omfattende statistikk av høy kvalitet. Statistikk danner grunnlag for politiske beslutninger og skal bidra til en opplyst samfunnsdebatt og felles forståelse av økonomiske og sosiale forhold. Opplysningene som danner grunnlag for statistikk må være av høy kvalitet. Sletting av opplysninger i statistikkdannende systemer bør således være godt begrunnet.

Den nåværende reguleringen av reaksjonsregisteret ivaretar interessene til personer som er frifunnet etter gjenåpning ved at politiet pålegges å oppdatere de registrerte opplysningene dersom saken blir gjenåpnet. Etter Kripos' syn ivaretar § 44-4 første og annet ledd både hensynet til personer som har blitt frifunnet etter gjenåpning og hensynet til offentlig statistikkproduksjon.

¹ Vår ref. 22/40692-1

² Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) merknader til § 51

³ Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) merknader til § 9

Hva gjelder den belastningen enkeltpersoner måtte føle ved å være registrert i politiets registre, vil Kripos bemerke at en sletting av opplysninger fra reaksjonsregisteret ikke vil medføre at nevnte personer ikke er registrert i politiets registre. De aktuelle opplysningene vil være registrert i straffesaksregisteret og BL. Det vil imidlertid fremkomme tydelig av straffesaksregisteret og BL at personen er frikjent for det aktuelle forholdet. En sletting av opplysninger fra reaksjonsregisteret vil således ikke bøte på en eventuell opplevd belastning ved registrering i politiets registre.

Opplysninger fra reaksjonsregisteret legges til grunn for funksjonalitet i andre sentrale politiregistre. For eksempel brukes opplysninger fra reaksjonsregisteret for å vurdere hjemmelsgrunnlaget for politiets registrering av biometri i foto- og fingeravtrykksregisteret og DNA-registeret. Dersom det avsies en frifinnende dom mot en person vil oppdateringen i reaksjonsregisteret utløse en vurdering av hvorvidt biometrien fortsatt kan lagres eller om den må slettes som følge av endring av avgjørelse. Dersom forslaget om sletting av opplysninger i reaksjonsregisteret etter frifinnelse i gjenåpnet straffesak vedtas, må det dermed lages en ny funksjonalitet/logikk slik at nødvendig vurdering av sletting blir gjennomført for denne sakstypen. Dette vil medføre økonomiske konsekvenser for politiet.

Kripos ser i den sammenheng et behov for å korrigere det som synes å være Justis- og beredskapsdepartementets oppfatning av at hvert av registerkapitlene i politiregisterforskriftens del 11 har sitt eget IKT-system. Politiets IKT-systemer er i stadig utvikling og opplysninger brukes ikke nødvendigvis kun til det formål de er hentet inn for. Det vises her til politiregisterloven § 4, hvoretter opplysninger kan behandles for det formålet de er innhentet for eller for andre politimessige formål. Systemet SSP, som inneholder reaksjonsregisteret, er et system tjenestepersoner gjør relativt få oppslag i sammenlignet med andre systemer. Informasjon om en persons straffehistorikk, herunder frifinnelser, hentes fra straffesaksregisteret og reaksjonsregisteret og presenteres i andre løsninger, for eksempel løsninger for kildesøk. En sletting av frifinnelser etter gjenåpning i reaksjonsregisteret vil således ha liten betydning for de registrerte, ettersom frifinnelsene vil bli presentert for tjenestepersoner gjennom kildesøk som bruker blant annet straffesaksregisteret som kilde. Når departementet ønsker at politiet skal slette frifinnelser etter gjenåpning fra reaksjonsregisteret, kan dette derfor fremstå som en ren juridisk øvelse uten særlig betydning for verken de registrertes rettigheter eller politiets informasjonsbruk. Endringen vil samtidig medføre kostnader tilknyttet utvikling av ny funksjonalitet.

Avslutningsvis vil Kripos også kommentere departementets uttalelser om at en registrering i politiets registre vil kunne ha andre konsekvenser i forbindelse med sikkerhetsklarering eller skikkethetsvurderinger. Departementet har vist til at det, i motsetning til vandelskontroll etter politiregisterloven § 36, for disse kontrollene ikke er gitt tilsvarende klare regler om hvilke opplysninger som kan vektlegges ved vurderingen, og at det derfor ikke kan utelukkes at registrerte fellende dommer kan bli vektlagt selv om vedkommende senere er frifunnet. Til dette vil Kripos bemerke at det for både sikkerhetsklareringer og skikkethetsvurderinger foreligger bestemmelser og/eller retningslinjer som gir tydelige føringer for hvilke opplysninger som kan tillegges vekt eller ikke, og det stilles blant annet krav til formålsbestemthet, nødvendighet og relevans. For våpentillatelse, som departementet har brukt som et eksempel, er det utarbeidet retningslinjer for behandling av saker etter våpenlova⁴.

⁴ [RPOD-2022-8](#)

Forslag om hjemmel for utlevering av opplysninger til forskning på bekymringssamtaler

Som behandlingsansvarlig for 18 av 21 av politiets registre, vil Kripos innledningsvis fremheve at register for bekymringssamtaler anses som et av de mest sensitive registrene politiet har. Behandling av opplysninger i bekymringssamtaleregisteret er derfor undergitt en særlig tilgangsbegrensning. Dette innebærer at det kun er særskilt bemyndigede personer som skal gis tilgang til å behandle opplysninger i registeret. Tilgangsbegrensningen skjer ved at opplysningene fra bekymringssamtalen legges som dokument i lukket prosjekt i Indicia. Tilsvarende skal referat fra bekymringssamtalen kun være tilgjengelig for et mindre antall personer som har fått særskilt bemyndigelse. Referat fra bekymringssamtale legges derfor som skjermet fil knyttet til dokumentet.

Departementet har i høringsnotatet selv vist til at barn og unge er særlig sårbare. Kripos viser i den anledning til at referatene fra bekymringssamtaler som regel inneholder sensitive opplysninger om barnet/ungdommen, og at de også kan inneholde sensitive opplysninger om tredjepersoner. Referatene inneholder både informasjon om hvorfor vedkommende ble kalt inn til politiet samt opplysninger gitt i samtalen om for eksempel skole, familiens livssituasjon, herunder arbeid og økonomi, fysisk og psykisk helse samt opplysninger om venner/sosiale relasjoner/personer som har en særlig tilknytning til barnet/ungdommen. Også opplysninger om straffbare handlinger og såkalt "uønsket atferd" kan inngå.

Kripos vil bemerke at det følger av forskningsetiske retningslinjer⁵ at dersom forskningen gjelder situasjoner der det vil være en risiko for økt sårbarhet for barnas og ungdommenes del, stilles det skjerpede krav til forskningen på grunn av risikoen for at deltakerne vil kunne bli påført en unødig stor belastning. Forskning om sårbare grupper bør bare gjennomføres dersom det ikke er mulig å løse problemstillingen på annen måte, og dersom det stilles ekstra krav til at forskningen er godt begrunnet og utførlig beskrevet, både med tanke på utforming, utøvelsen av rettigheter og etikk.

I høringsnotatet er det vist til at bekymringssamtalen er et sentralt verktøy i politiets forebyggende arbeid overfor barn og unge, men at det er svært begrenset kunnskap om effekten av disse samtalerne, herunder om og i hvilken grad de faktisk forebygger ny kriminalitet og påvirker andre viktige såkalte livsløpsutfall, som deltakelse i utdanning og arbeid. Kripos har forståelse for behovet for kunnskap om samtalenes effekt, men vi vil som behandlingsansvarlig for registeret påpeke at vi er usikre på hvor godt registeret egner seg til forskning som tar sikte på å besvare disse problemstillingene.

I høringsnotatet er det for eksempel henvist til internasjonal forskning som har vist at samtaler og kontakt med politiet kan virke stigmatiserende, og i stedet for å virke forebyggende, i realiteten bidrar til mer kriminalitet. Til dette vil Kripos bemerke at de to omtalte forskningsprosjektene bygger på helt andre forskningsdata enn det register for bekymringssamtale vil kunne gi. Det ene prosjektet baserte seg først og fremst på Global Policing Database, som er en internasjonal samling av resultater fra over 7000 ulike studier/evalueringer av politi og/eller politiintervensjoner siden 1950. Det andre prosjektet baserte seg på opplysninger fra en longitudinell studie av britiske tvillinger, The Environmental Risk (E-Risk) Longitudinal Twin Study, som har samlet inn opplysninger om de deltakende tvillingene og deres familier siden 1998.

⁵ <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/bestemte-grupper/barn/>

Kripos vil videre vise til at register for bekymringssamtaler ikke er et register i tradisjonell forstand. Register for bekymringssamtaler er strukturert for å identifisere antall samtaler, omhandlet person, og frist for sperring/oppfølging. Registeret består altså kun av en grovinndeling og ingen strukturert registrering av for eksempel omhandlede kriminalitetstyper. All bakgrunnsinformasjon om den enkelte samtale ligger registrert som ustrukturert fritekst i referatene i pdf-format. Det foreligger per i dag ingen metoder eller funksjonaliteter for å hente ut opplysninger fra referatene uten å måtte åpne hvert enkelt referat for en manuell behandling og/eller gjennomgang. Det totale antall ikke-sperrede bekymringssamtaler per 9. januar 2024 utgjør 5326. Å håndtere en bestilling fra en forsker som for eksempel ønsker å undersøke om samtalen bidro til å forebygge senere voldskriminalitet vil med andre ord innebære en betydelig manuell innsats knyttet til uttrekk av relevante opplysninger (referater) som forutsetter ressurser verken Kripos eller politidistriktene har.

Siden register for bekymringssamtaler ikke er et tradisjonelt register anses det i utgangspunktet heller ikke som særlig egnet til såkalte registerkoblinger, siden de eneste strukturerte variablene om den registrerte er navn/fødselsnummer og frist for sperring/oppfølging. Man kan i utgangspunktet gjennomføre en kobling på barn/ungdommer som har vært inne til bekymringssamtale opp mot straffesaksregisteret, men på grunn av sperrefristene vil det kun være aktuelt å koble barn/ungdommer som har vært inne til pålagt bekymringssamtale. Selv for disse vil man ved en slik kobling som resultat kun få opplyst om personene innenfor en femårsperiode er registrert med nye straffbare forhold. Koblingen vil i seg selv ikke inneholde annen informasjon, som for eksempel opplysninger om hvorfor man var inne til en bekymringssamtale eller andre relevante forhold. En oppfølgingsperiode på fem år er heller ikke særlig lenge, og i alle fall ikke egnet til å si noe om livsløpsutfall. Dersom formålet med forskningen er å undersøke om samtaler og kontakt med politiet kan ha virket forebyggende eller ikke, bør man i tillegg ha en kontrollgruppe over personer som ikke har vært inne til en bekymringssamtale samt innhente en del andre opplysninger fra andre registre og/eller den registrerte selv, siden resultatet av registerkoblingen alene ikke vil være av særlig stor forskningsmessig verdi.

I høringsnotatet er det også uttalt at opplysninger som utleveres til forskning som hovedregel skal være anonymisert, og at dette vil redusere de personvernmessige betenkelighetene ved å tillate utlevering til forskning. Kripos er enig i dette, men vil i den anledning vise til at det per i dag ikke finnes metoder eller funksjonaliteter for å anonymisere opplysninger fra register for bekymringssamtaler uten å måtte åpne hvert enkelt referat for en manuell behandling og/eller gjennomgang. Siden dette ikke er et tradisjonelt register, så kan man ikke bare enkelt fjerne variabler slik som vi for eksempel kan gjøre i straffesaksregisteret. Å behandle en forespørsel fra en forsker som for eksempel ønsker å undersøke innholdet i et visst antall samtaler (og som ikke trenger opplysninger om hvem de registrerte er) vil med andre ord innebære en betydelig manuell innsats knyttet til anonymisering av referater som forutsetter ressurser verken Kripos eller politidistriktene har.

Avsluttende kommentarer

Kripos vil igjen benytte anledningen til å minne om at det etter vårt syn er nødvendig med en gjennomgang av politiregisterregelverket. Kripos har som kjent ved flere anledninger påpekt behovet for en gjennomgang av politiregisterloven med forskrift, med tanke på en modernisering og forenkling av regelverket.

Med hilsen

Kristin Ottesen Kvigne

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Vivi Opdal
seniorrådgiver

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Deres referanse:
23/254587 – 5

Vår referanse:
23/266675 - 4

Sted, dato:
Kirkenes, 14.01.2024

Høringsvar - Forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften

Vi viser til Politidirektoratets høringsnotat av 04.12.2023 om forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften.

Finnmærk politidistrikt har gjennom Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester (vandelsenheten) ansvaret for utstedelse av politiattester og gjennomføring av vandelsvurderinger i Norge, jf. politiregisterloven § 36 nr. 1 og 2. Høringsforslaget er forelagt vandelsenheten for vurdering.

Vandelsenhetens kommentarer til høringsnotatet

Finnmærk politidistrikt støtter forslaget om at opplysninger om fellende dommer skal slettes fra reaksjonsregisteret dersom vedkommende frifinnes etter gjenopptakelse av straffesaken. Det er ingen øvrige kommentarer til forslagene i notatet.

Vandelsenheten har samtidig noen kommentarer til høringsnotatet punkt 2.4.2 vedrørende eventuell sletting av opplysninger i straffesaksregisteret ved frifinnelse etter gjenåpning. Departementet henviser til at det eventuelt må utredes nærmere når opplysninger om straffesaker som har endt med frifinnelse etter gjenåpning, bør slettes fra straffesaksregisteret. Slik departementet selv viser til, inneholder straffesaksregisteret opplysninger også om henlagte saker og om saker som er blitt avsluttet uten at det er blitt ilagt noen reaksjon, herunder også frifinnende dommer. Vandelsenheten mener derfor at de samme hensynene ikke gjør seg gjeldende i spørsmålet om sletting fra straffesaksregisteret som for reaksjonsregisteret.

Dersom opplysninger i straffesaksregisteret skulle være gjenstand for sletting etter § 16-2 annet ledd nr. 2 (tilintetgjøring) kan dette tenkes å få prosessuelle konsekvenser for utførelsen av vandelskontroll. Saksbehandlingssystemet for politiattester og vandelsvurdering henter ut og bearbeider opplysninger fra både straffesaksregisteret og reaksjonsregisteret. Opplysningene må kontrolleres og kvalitetssikres av en

saksbehandler før politiattesten utstedes. I prosessen vil det ofte være hensiktsmessig å se på tidligere utstedte politiattester på samme person, blant annet med tanke på internkontroll. Det kan tenkes et tilfelle der en person har vært ilagt en strafferettslig reaksjon og opplysninger om denne tidligere har blitt utgitt ved utstedelse av politiattest jf. politiregisterloven § 36 nr. 1. Dersom denne saken senere blir gjenåpnet, fører til frifinnelse og deretter slettes fra både reaksjonsregisteret og straffesaksregisteret, vil det ved en senere søknad om politiattest være vanskelig for saksbehandler å identifisere hvorfor en strafferettslig reaksjon har vært anmerket en tidligere utstedt politiattest, når denne ikke lenger fremgår verken av reaksjonsregisteret eller straffesaksregisteret. I denne sammenhengen bemerker vi at vandelsenheten ikke har tilgang til BL.

Vi kan ikke se at høringsforslagene vil medføre noen nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser for vandelsenheten.

Med hilsen

Ellen Katrine Hætta

Politimester

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
23/254587 - 5

Vår referanse:
23/266654 - 2

Sted, dato:
Oslo, 11.01.2024

Høring - Forslag til endringer i politiregisterforskriften og kommunikasjonskontrollforskriften

Oslo politidistrikt viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 16. november og Politidirektoratets brev av 4. desember 2023. Vi takker for muligheten til å kommentere på forslaget.

[Fellende dommer skal slettes fra reaksjonsregisteret dersom vedkommende frifinnes etter gjenopptakelse av straffesaken](#)

Oslo politidistrikt støtter dette forslaget og kan tiltre begrunnelsen.

Et mothensyn mot å slette disse opplysningene er at man da mister historikken i saken i SSP. Dersom man av denne grunnen velger ikke å gå videre med forslaget må det i hvert fall fremgå veldig tydelig av SSP at slike domfellelser er uriktige, uten at man må se flere loggføringer i SSP i sammenheng.

[Utlevering av opplysninger fra bekymringssamtaler til forskning](#)

Oslo politidistrikt støtter forslaget, og tiltrer begrunnelsen.

Bekymringssamtalen er et av de viktigste forebyggende tiltakene politiet benytter innenfor personorientert forebygging. Å få mer kunnskap gjennom økt forskning om effekten av disse samtalen er sterkt ønskelig. Å legge til rette for slik forskning er derfor ønskelig.

Vi understreker imidlertid at hensynet til forskningsetiske prinsipper må ivaretas både med hensyn til håndtering av sensitiv data og avklaring rundt behovet for informert samtykke.

Formen for sletting av PSTs opplysninger fra forebyggende virksomhet
Oslo politidistrikt har ingen merknader til dette forslaget.

Kontrollutvalget for kommunikasjonskontrolls tilgang til politiets opplysninger
Oslo politidistrikt støtter dette forslaget og kan tiltre begrunnelsen.

Med hilsen

Jo Heine Faafeng Meyer

Politiadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.